

15

Visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja

Nizko institucionalno konkurenčnost Slovenije zaznamujejo premalo učinkovito upravljanje javnega sektorja, dolgotrajni upravni in sodni postopki, visoko breme državne regulacije, kljub nekaterim napredkom v zadnjem času premalo spodbudno poslovno okolje ter visoka stopnja zaznave korupcije, na kar kažejo uvrstitve Slovenije na mednarodnih lestvicah konkurenčnosti. Razpršenost in šibka povezanost organov javnega sektorja otežujeta povezovanje in sodelovanje med sektorji ter med različnimi ravni upravljanja in povečujeta stroške delovanja. Nizko je zaupanje v javne institucije in pravno državo, kar se kaže tudi v velikem številu pritožb na Evropsko sodišče za človekove pravice. Delovanje pravosodnega sistema z vidika dostopnosti in kakovosti pomembno vpliva na zaupanje v javne institucije. V zadnjih letih se je zmanjšalo število nerešenih zadev, skrajšal povprečni čas reševanja zadev, kar kaže na izboljšanje učinkovitosti sodnega sistema, razpoložljivi kazalniki kažejo tudi izboljšanje kakovosti. Slovenija je tudi ena najbolj varnih držav na svetu, kar pozitivno vpliva na kakovost življenja njenih prebivalcev, hkrati pa sodeluje v mednarodnih organizacijah ter operacijah in misijah, ki zagotavljajo stabilno mednarodno okolje in človekovo varnost. V zadnjih letih so bile sprejete številne strategije, ki obravnavajo izzive na zgoraj omenjenih področjih (javna uprava, sodstvo, mednarodne zadeve), zato je v naslednjem obdobju ključna izvedba zastavljenih ukrepov in uresničenje mednarodnih zavez.

5.1 Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve

Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve (razvojni cilj 12)

Za doseganje cilja je potrebno učinkovito strateško upravljanje javnih institucij in oblikovanje kakovostnih javnih politik, ki se učinkovito in hitro odzivajo na spremembe. SRS 2030 kot pomembne dejavnike krepitve upravljanja javnega sektorja navaja oblikovanje k ciljem usmerjenih politik, razvijanje visoke kulture sodelovanja med državljani in institucijami in s tem krepitev zaupanja v institucije, vključevanje deležnikov v vse stopnje oblikovanja in spremljanja politik, socialni dialog in dostopnost do informacij. Pomembno je tudi oblikovanje učinkovitega (in inovativnega) upravljanja javnih sistemov in storitev, izboljšanje nadzora različnih institucionalnih in družbenih struktur ter prevzemanje odgovornosti za sprejete odločitve.

Kazalniki uspešnosti za razvojni cilj 8:

	Zadnji podatek		Ciljna vrednost za 2030
	Slovenija	Povprečje EU	
Zaupanje v javne institucije, v %	Parlament: 11 Vlada: 17 Lokalne oblasti: 43 (2017, jesenska meritev)	Parlament: 35 Vlada: 36 Lokalne oblasti: 51 (2017, jesenska meritev)	Najmanj polovica prebivalstva zaupa javnim institucijam (povprečje zadnjih treh meritev)
Izvršna zmogljivost, povprečna ocena od 1 do 10	4,7 (2016)	6,1 (2016)	Povprečje EU v letu 2030

Institucionalna konkurenčnost Slovenije se počasi izboljšuje, vendar ne dosega ravni pred krizo.

Mednarodni kazalniki konkurenčnosti (IMD, WEF, Svetovna banka) kažejo, da se je po začetku krize v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami močno zmanjšala učinkovitost države, ki naj bi zagotovila ustrezno delovanje gospodarstva. Poslabšanje je bilo zaznati zlasti pri javnofinančnih kazalnikih (gl. poglavje 1.1) in institucionalnem okviru. Mednarodne raziskave so opozarjale na veliko nezadovoljstvo gospodarstvenikov z delovanjem javnih institucij, nizko prilagodljivostjo vladnih politik na spremenjene razmere v gospodarstvu in povečano zaznavo korupcije. Slovenija je v zadnjih treh letih na lestvicah mednarodne konkurenčnosti napredovala, kljub temu pa je uvrstitev nižja kot pred krizo, kar gre pripisati predvsem občutnemu znižanju vrednosti anketnih kazalnikov med krizo¹²³. Ob izboljšanju nekaterih ključnih makroekonomskih kazalnikov se je izboljšalo tudi razpoloženje gospodarstvenikov, slabo pa so ocenjena različna področja delovanja države, kot so državna regulacija, dolgotrajnost upravnih in sodnih postopkov, učinkovitost pravnega okvira in javne porabe. Še naprej med gospodarstveniki¹²⁴ in prebivalci¹²⁵ ostaja zelo nizko zaupanje v delovanje najpomembnejših institucij države in politiko, ki je precej nižje od povprečja EU.

Sodelovanje javnosti pri oblikovanju predpisov in sprejemanju odločitev je nizko, udeležba na volitvah se zmanjšuje. Vključevanje javnosti je mehanizem, ki spodbuja sodelovanje vseh, ki so povezani z odločitvijo ali jih ta zanima, pri oblikovanju in sprejemanju odločitev ali dokumentov. Vključevanje je tudi priložnost

za krepitev zaupanja v javne institucije, povečanje njihove transparentnosti in oblikovanje kakovostnejših in trajnejših politik. Temelje in minimalne standarde sodelovanja z različnimi javnostmi določa Resolucija o normativni dejavnosti¹²⁶, ki je obvezujoča, a pri pripravi predlogov zakonov mnogokrat neupoštevana¹²⁷. Udeležba na volitvah, ki omogoča neposredno izbiranje političnih predstavnikov, je v primerjavi z drugimi državami EU relativno nizka. Na zadnjih državnozborskih volitvah je znašala 51,7 %, med državami EU pa je manjša samo na Poljskem, Litvi, Franciji in v Romuniji (udeležba na predsedniških volitvah med državami EU, kjer imajo tako ureditev, pa je najnižja med vsemi državami EU)¹²⁸.

Vpetost deležnikov v socialni dialog je v Sloveniji visoka¹²⁹.

Socialni dialog je pomembno sredstvo za usklajevanje interesov delodajalcev, delojemalcev in države. Osrednje mesto dialoga je Ekonomsko-socialni svet (ESS), država pa sprejema ustrezne mehanizme, ki dialog omogočajo in krepijo. Odločitve, ki jih sprejema, so dosežene skladno s pravili delovanja ESS in zavezujejo vse socialne partnerje¹³⁰, pogosto pa v pomembnih zadevah ni bilo mogoče doseči soglasja (npr. glede odziva na krizo, usklajevanja minimalne plače idr.). SRS 2030 zato predvideva krepitev sodelovanja in prevzemanja odgovornosti vseh partnerjev v socialnem dialogu, vlada pa se je v okviru zadnjega socialnega sporazuma zavezala, da bo socialne partnerje aktivneje vključevala v pripravo strateških dokumentov v okviru Evropskega semestra.

¹²⁶ Resolucija o normativni dejavnosti, Uradni list RS, št. 92/2007.

¹²⁷ Vključevanje javnosti v pripravo predpisov (MJU), 2015.

¹²⁸ International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA), 2017.

¹²⁹ Industrial relations in Europe 2014 (EK); 2015, ICTWSS database, 2015.

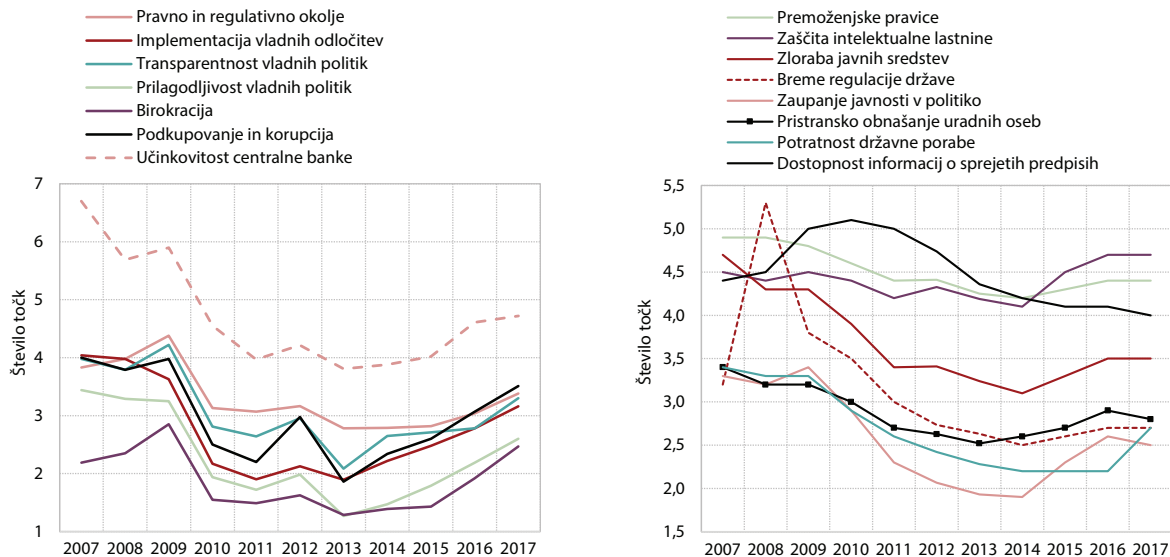
¹³⁰ Pravila delovanja Ekonomsko-socialnega sveta, Uradni list RS, št. 82/2007.

¹²³ Na znižanje vrednosti anketnih kazalnikov je vplivalo tudi precejšnje poslabšanje razpoloženja med gospodarstveniki, ki je bilo večje kot v drugih državah.

¹²⁴ The World Competitiveness 2017 (IMD), 2017.

¹²⁵ Eurobarometer Survey 88 (EK), 2017.

Slika 33: Kazalniki učinkovitosti države za Slovenijo po IMD (levo) in WEF (desno)

Vir: The World Competitiveness 2017 (IMD), 2017; The Global Competitiveness Report 2017 (WEF), 2017.
 Opomba: Višje število točk je boljše, največ možnih pri IMD (levo) je 10, pri WEF (desno) je 7.

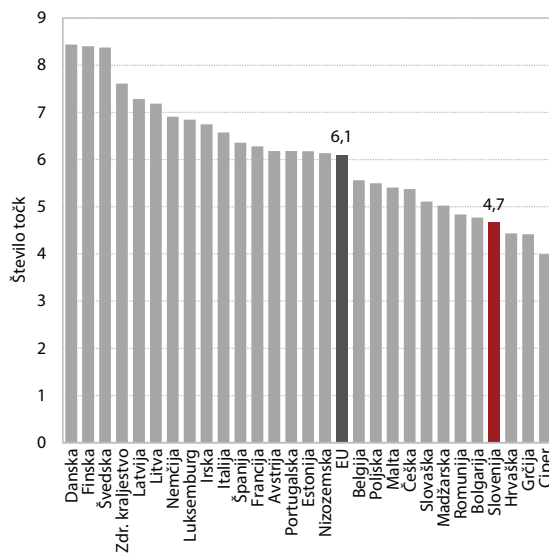
5.1.1 Delovanje javne uprave in zagotavljanje javnih storitev

Učinkovitost javne uprave, ki je pomemben dejavnik uspešnosti in konkurenčnosti države in ima pomembno vlogo pri razvoju na lokalni in državni ravni, je v Sloveniji nizka. Mednarodne primerjave kažejo, da je izvršna zmogljivost, ki meri strateško upravljanje javnih institucij, v Sloveniji zelo nizka v primerjavi z drugimi državami EU in je posledica neučinkovitosti delovanja na več področjih (analiza učinkov predpisov, strateško načrtovanje, sodelovanje strokovnih javnosti pri pripravi predpisov itd.). Preveč razvejana organizacijska struktura vpliva na učinkovitost zagotavljanja javnih dobrin in tudi na odgovornost, ki je razpršena in jo je težko ugotovljati¹³¹. V letu 2015 je bila sprejeta strategija razvoja javne uprave, ki naj bi pripomogla k izboljšanju in modernizaciji delovanja javnega sektorja ter k boljšemu okolju za državljane in podjetja, operacionalizacijo strategije pa predstavlja v letu 2016 sprejeti dveletni akcijski načrt¹³².

Slovenija se po razvitosti storitev e-uprave uvršča okoli povprečja EU. Eden izmed ciljev SRS 2030 je oblikovanje prijaznih, dostopnih, preglednih in učinkovitih javnih storitev, pri tem pa e-storitve ob povečani digitalizaciji igrajo pomembno vlogo. Leta 2015 je bil posodobljen in nadgrajen portal eUprava,

¹³¹ Slovenija: Towards a strategic and efficient state (OECD), 2012.
¹³² Dvoletni akcijski načrt izvedbe strategije razvoja javne uprave 2015–2020 za leti 2016 in 2017, 2016. Ukrepi so na področjih učinkovite organiziranosti, učinkovite rabe kadrovskih, finančnih in prostorskih virov, izboljšanja zakonodajnega okolja, odprtega in transparentnega delovanja, vodenja kakovosti, posodobitve inšpekcijskega nadzora in učinkovite informatike.

Slika 34: Indeks izvršne zmogljivosti, 2017

Vir: Sustainable governance indicators, 2017; preračuni UMAR.

ki državljanom na enem mestu omogoča elektronske storitve za poslovanje z državo – od podatkov, ki jih o državljanu vodi država, do informacij glede upravnih postopkov in oddaje vlog. Različne primerjalne analize EK in OECD¹³³ kažejo, da Slovenija pri izkoriščanju potenciala e-storitev in digitalizacije zaostaja za vodilnimi državami EU. Evropska komisija Sloveniji priporoča

¹³³ eGovernment Benchmark 2017 (EK), 2017; Government at a glance 2017 (OECD), 2017.

pospešitev digitalizacije storitev za uporabnike (*front office*) in zalednih sistemov (*back office*) ter spodbujanje državljanov k večji uporabi elektronskih storitev. Velika omejitev je zaenkrat slabo splošno poznavanje e-storitev in slabša usposobljenost uporabnikov za njihovo uporabo. Z uvedbo spletnega portala odprtih podatkov javnega sektorja leta 2016 se povečuje dostopnost do podatkov, saj se Slovenija uvršča med države, ki so v zadnjih letih naredile največji napredek na tem področju¹³⁴.

V sklopu uvajanja različnih ukrepov za izboljšanje delovanja javne uprave se je začelo uvajanje modelov kakovosti v organe javne uprave. Večina upravnih enot je začela kakovost preverjati z uporabo standardov kakovosti že pred več kot desetletjem, v zadnjih letih pa tudi z uporabo Skupnega ocenjevalnega okvira v javnem sektorju¹³⁵ (CAF) in rednimi samoocenitvami s pripravo akcijskih načrtov izboljšav z ukrepi, odgovornimi osebami in roki za realizacijo. Model CAF kot sistem vodenja kakovosti se je v letu 2017 začel uvajati tudi v organih državne uprave (pri samoocenjevanju je sodelovalo 13 ministrstev)¹³⁶.

Izvajanje programa ukrepov za odpravo administrativnih ovir in priprave boljših predpisov se nadaljuje, treba bi bilo bolj sistematično meriti učinke predpisov. Različni programi odprave administrativnih ovir se v Sloveniji sistematično izvajajo že več kot deset let, sedanji veljavni dokument pa je leta 2013 sprejeti Enotni dokument za zagotovitev boljšega zakonodajnega in poslovnega okolja. Enotni dokument se nenehno dopolnjuje z novimi ukrepi, ne glede na to pa se v zadnjih dveh letih povečuje uresničevanje načrtovanih ukrepov (trenutno okoli dve tretjini vseh načrtovanih)¹³⁷. Izmed pomembnejših ukrepov sta bila uvedena t. i. MSP test oziroma preizkus za majhna in srednje velika podjetja kot podpora pripravi predpisov in merjenju njihovega učinka na gospodarstvo, pri Banki Slovenije pa je bil vzpostavljen centralni kreditni register, ki vsebuje podatke o zadolženosti fizičnih oseb in poslovnih subjektov. V postopku uresničevanja so še nekateri ukrepi, ki bodo pomembno vplivali na poslovno okolje, npr. prenova regulacije poklicev in dejavnosti (na področju odvetništva in ureditve pogojev za vstop na trg turistične dejavnosti) in dokončanje priprave nove prostorske in gradbene zakonodaje. Še vedno pa obstajajo pomanjkljivosti na področju analize učinkov predpisov (RIA), saj se za novo zakonodajo še ne izvaja sistematična in celovita analiza različnih učinkov predpisov na javne finance, gospodarstvo, okolje in družbo kot celoto.

¹³⁴ Open Data Maturity in Europe 2017 (EK), 2017.

¹³⁵ Skupni ocenjevalni okvir v javnem sektorju je orodje za celovito obvladovanje kakovosti, razvito v javnem sektorju in za javni sektor na podlagi modela poslovne odličnosti Evropskega sklada za upravljanje kakovosti EFQM.

¹³⁶ Po podatkih EIPA je bilo konec leta 2017 v Sloveniji registriranih 81 uporabnikov modela CAF, ki so model vsaj enkrat uporabili za notranjo presojo svojega poslovanja, t. i. samoocenjevanje (European Institute for Public Administration CAF Database, 2018).

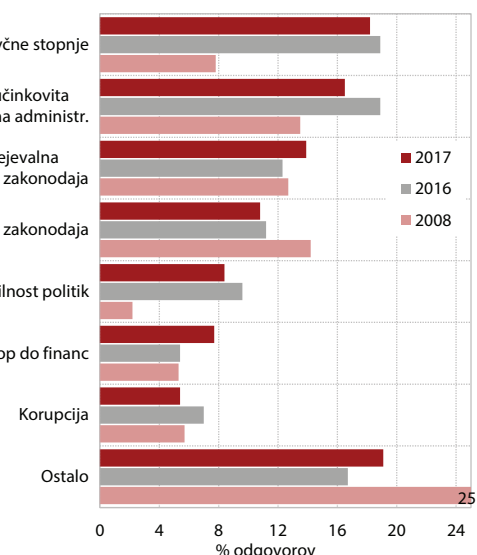
¹³⁷ 10. Poročilo o realizaciji ukrepov iz enotne zbirke ukrepov za boljšo zakonodajno in poslovno okolje ter dvig konkurenčnosti (MJU), 2018.

5.1.2 Vpliv javnih institucij na delovanje gospodarstva in poslovnega sektorja

Učinkovitost institucionalnega okvira ter delovanja države in njenih institucij je v Sloveniji ključnega pomena za spodbudno podjetniško okolje. Država mora s svojo organiziranostjo in delovanjem med drugim podpreti večjo konkurenčnost zasebnega sektorja. Mednarodne raziskave in organizacije (WEF, IMD, Svetovna banka, Evropska komisija, OECD) Slovenijo opozarjajo na vmešavanje države v poslovanje podjetij (in počasno zmanjševanje administrativnih bremen za podjetja), neučinkovito upravljanje in odprodajo podjetij v državni lasti (vključno z izvajanjem strategije Družbe za upravljanje terjatev bank), velika težava pa je tudi neustrezna organiziranost in nepovezanost posameznih delov javne uprave.

Ankete med gospodarstveniki kažejo, da so glavne ovire za poslovanje v Sloveniji v zadnjih letih povezane z davki in davčno politiko. V zadnjem desetletju je bil narejen pomemben napredek za enostavnejše in hitreje ustanavljanje podjetij, po začetku krize pa se je pokazalo, da je bilo narejeno premalo za podporo pri delovanju podjetij. Na izboljšanje enostavnosti poslovanja v Sloveniji so pomembno vplivale spremembe insolvenčne zakonodaje v letu 2013, ki so precej skrajšale trajanje stečajnih postopkov in izčrpavanje insolventnih dolžnikov. Raziskava WEF na podlagi anket ugotavlja, da je glavna ovira za poslovanje v Sloveniji višina davčnih stopenj (in visoki stroški dela zaradi višine socialnih prispevkov) in neustrezna davčna zakonodaja, ob tem opozarjajo, da višina davčnih stopenj zavira rast investicij. Ovira pri enostavnosti

Slika 35: Glavne ovire za poslovanje podjetij v Sloveniji (anketa WEF)

Vir. The Global Competitiveness Report 2017 (WEF), 2017.

poslovanja so tudi dolgotrajni postopki, povezani z javnimi storitvami, ki predvsem izvirajo iz predpisov o prostorskem načrtovanju in gradbenih dovoljenjih (in so tudi posledica dolgotrajnega usklajevanja z drugimi deležniki v postopkih), in delovna zakonodaja, ki je po mnenju gospodarstvenikov preveč omejevalna.

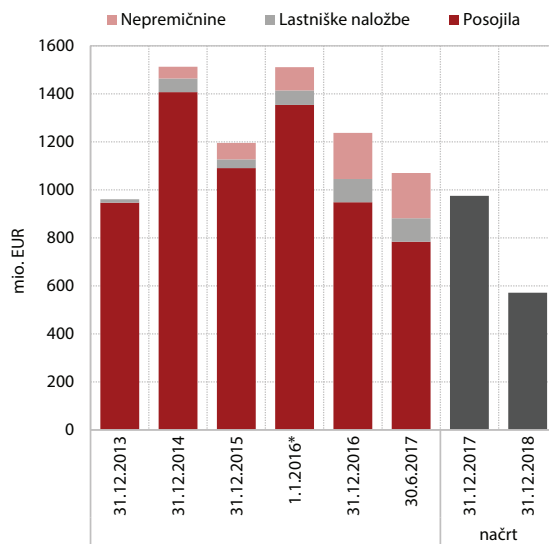
S Strategijo upravljanja kapitalskih naložb države¹³⁸ je Slovenija v letu 2015 zaokrožila zakonski in institucionalni okvir za umik države iz lastništva podjetij in boljše upravljanje podjetij v lasti države. Strategija, ki je razvrstila kapitalске naložbe v strateške, pomembne in portfeljske, naj bi Slovenskemu državnemu holdingu (SDH) in Družbi za upravljanje terjatev bank (DUTB) omogočila hitrejše nadaljevanje privatizacije podjetij ter učinkovitejše upravljanje. SDH naj bi najkasneje do konca leta 2020 prenesel v last Republike Slovenije vse vrednostne papirje in poslovne deleže, ki so bili opredeljeni kot strateški in pomembni¹³⁹, po izpolnitvi vseh obveznosti do denacionalizacijskih upravičencev pa tudi vse preostale kapitalске naložbe. Delovanje DUTB je bilo z novelo Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank¹⁴⁰ v letu 2016 časovno podaljšano do konca leta 2022. Novela omogoča DUTB učinkovitejše sodelovanje v postopkih prestrukturiranja dolžnikov in financiranje podjetij s ciljem povečati ekonomsko vrednost terjatev, vsebuje pa tudi določbe glede izboljšanja upravljanja in nadzora na DUTB, ki mora vsako leto odprodati vsaj 10 % ocenjene vrednosti pridobljenih sredstev.

Donosnost upravljanja naložb v lasti države se v zadnjih letih izboljšuje, mednarodne organizacije opozarjajo na izboljšanje korporativnega upravljanja podjetij v državni lasti. SDH kot upravljevec podjetij v državni lasti zagotavlja pogoje za aktivno upravljanje naložb v skladu z večletnim načrtom upravljanja¹⁴¹. Konec leta 2016 je bila vsota knjigovodskih vrednosti lastniških deležev v upravljanju (naložbe v neposredni lasti SDH in naložbe Slovenije v upravljanju SDH) 10,45 mrd. EUR, kar je le nekoliko manj kot v prehodnih letih¹⁴². Država je sicer konec leta 2016 dokapitalizirala SDH v višini 200 mio. EUR, ker zaradi prepovedi prodaje lastniških deležev v družbah, ki so opredeljene kot strateške oziroma pomembne, ni zmožal poravnati svojih obveznosti, ki jih je prevzel kot pravni naslednik Slovenske odškodninske družbe iz naslova plačila denacionalizacijskih odškodnin. V času konjunktore in ugodnih gospodarskih razmer se je v letu 2016 povečal donos na kapital družb v upravljanju SDH na 6,0 % (2014: 1,8 %, 2015: 4,7 %) ¹⁴³, višji pa je tudi znesek

prejetih dividend. OECD sicer opozarja, da bi morala SDH izboljšati upravljanje podjetij v javni lasti v skladu s smernicami OECD glede korporativnega upravljanja in imenovati kompetentne in profesionalne nadzorne svete¹⁴⁴. Hkrati tudi meni, da bi bilo treba obširen seznam strateških in pomembnih podjetij osredotočiti na le nekaj strateških podjetij, ki delujejo na področjih, kjer konkurenca ni možna in katerih delovanje v državnih lasti bi imelo pozitiven učinek na celotno gospodarstvo.

Umikanje države iz lastništva gospodarskih družb poteka prek DUTB in SDH. Pospešeno se je umik nadaljeval prek DUTB¹⁴⁵, ki mora svoje delo končati do konca leta 2022. Sredstva v upravljanju DUTB so konec leta 2016 znašala 1,2 mrd. EUR in so se do sredine leta 2017 zmanjšala za okoli 168 mio. EUR. Največji del sredstev sestavljajo nedonosna posojila (73 % po stanju 30. 6. 2017), medtem ko nepremičnine in lastniške naložbe tvorijo le manjši del¹⁴⁶. Poslovna strategija DUTB 2016–2022 predvideva, da se bodo sredstva v upravljanju konec leta 2018 v primerjavi z 2016 več kot prepolovila¹⁴⁷, DUTB mora sicer vsako leto odprodati

Slika 36: Sredstva v upravljanju DUTB

Vir. Polletno poročilo DUTB, 2017.

Opomba: S 1. 1. 2016 se je vrednost portfelja povečala po pripojitvi Factor banke in Probanke k DUTB. S pripojitvijo je DUTB pridobila v upravljanje tudi manjši leasing portfelj, ki je vključen med posojila.

¹³⁸ Odlok o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države. Uradni list RS, št. 53/2015.

¹³⁹ Zakon o dopolnitvi Zakona o Slovenskem odškodninskem skladu. Uradni list RS, št. 55/2017.

¹⁴⁰ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank. Uradni list RS, št. 104/2015.

¹⁴¹ Strategija upravljanja kapitalskih naložb in Letni načrt upravljanja kapitalskih naložb.

¹⁴² 2013: 11,25 mrd. EUR, 2014: 11,6 mrd. EUR, 2015: 11,59 mrd. EUR.

¹⁴³ Ključni cilj je ustvarjanje donosa kapitalskih naložb države v višini 8 % na knjigovodsko vrednost kapitala leta 2020.

¹⁴⁴ OECD Economic Surveys: Slovenia (OECD), 2017.

¹⁴⁵ Umik države iz lastništva podjetij prek DUTB poteka na tri načine: kot prodaja lastniških deležev v podjetjih, prodaja terjatev oziroma nedonosnih posojil podjetjem in kot prodaja nepremičnin, ki jih je DUTB dobila v procesu bančne sanacije.

¹⁴⁶ V prvi polovici leta 2017 se vrednosti lastniških naložb in nepremičnin v upravljanju DUTB nista bistveno spremenili, medtem ko se je vrednost posojil znižala za kar 17,4 %.

¹⁴⁷ Od ustanovitve do sredine leta 2017 je DUTB ustvarila prilive iz upravljanja sredstev v višini 1,11 mrd. EUR, od tega v letu 2016 369,2 mio. EUR, v prvi polovici leta 2017 pa 246,4 mio. EUR. DUTB je tako že v prvem polletju 2017 presegla zakonski cilj glede ustvarjenih prilivov iz prenesenih in pripojenih sredstev.

vsaj 10 % ocenjene vrednosti pridobljenih sredstev. Z zmanjšano dinamiko pa se je v letu 2017 nadaljevala odprodaja lastniških deležev podjetij s seznama 15 kapitalskih naložb v lasti države, ki jih upravlja SDH. Ta je v tem letu odprodal dve družbi (skupaj deset iz seznama)¹⁴⁸, v letu 2018 se načrtuje prodaja lastniškega deleža še v eni družbi, prodajni postopki v preostalih pa so bili ustavljeni. SDH, ki je v začetku leta 2018 upravljal lastniške deleže v 88 družbah, načrtuje še prodajo deležev (nekaj tudi manjšinskih) v drugih 13 družbah, med njimi v večji banki in igralnicah na srečo¹⁴⁹. Ponovni pričetek postopka prodaje največje banke v lasti države (Nova Ljubljanska banka) je odvisen od dogovora z Evropsko komisijo.

---

¹⁴⁸ SDH je do zdaj prodal lastniške deleže v desetih podjetjih s tega spiska (Adria Airways, Adria Airways Tehnika, Aerodrom Ljubljana, Cimos, Elan, Fotona, Helios, Nova KBM, Paloma in Žito), od tega v letu 2017 v Cimosu in Palomi.

¹⁴⁹ Med večjimi družbami so Abanka, Casino Portorož, Casino Bled, HIT.

5.2 Zaupanja vreden pravni sistem

Zaupanja vreden pravni sistem (razvojni cilj 10)

Pravni sistem ima pomemben nacionalni in strateški pomen pri varstvu pravic državljanov, gospodarskega razvoja in blaginje, saj je od njega močno odvisno delovanje vseh družbenih sistemov in podsistemov. Vsebinska cilja je vzpostavitev pravnega sistema, ki zagotavlja kakovosten in učinkovit pravni okvir. SRS 2030 kot pomembne dejavnike zaupanja v pravni sistem navaja varovanje človekovih pravic, temeljnih svoboščin in enakih možnosti, jasno postopkovno in materialno zakonodajo, skrb za neodvisnost ter učinkovito in transparentno delovanje sodstva in odpravljanje vzrokov za pojav korupcije.

Kazalniki uspešnosti za razvojni cilj 10:

	Zadnji podatek		Ciljna vrednost za 2030
	Slovenija	Povprečje EU	
Indeks vladavine prava , uvrstitev med državami EU	15. mesto (podatki za 21 držav EU) (2016)	–	Uvrstitev v prvo polovico med državami EU
Predvideni čas reševanja civilnih pravnih in gospodarskih zadev , število dni	277 (2015)	244 (2015)	200

Zaupanje v pravno državo in sodstvo je v Sloveniji nizko. Vladavina prava poudarja načelo pravne enakosti in nedotakljivost avtoritete prava in zakona. Temelj za zagotavljanje zaupanja ljudi v pravni red in spoštovanje zakonskih določil je jasna, razumljiva, pregledna in nedvoumna zakonodaja, zaupanje ljudi v pravni sistem in pravno državo pa je odvisno tudi od uresničevanja pravic v praksi, trajanja upravnih in sodnih postopkov, dostopnosti do pravnih sredstev ter od predvidljivosti in stabilnosti pravnih norm. Mednarodne primerjave kažejo na pomanjkljivosti delovanja pravne države (World Justice Project, World Bank Governance Indicators), saj se Slovenija v primerjavi z drugimi državami EU slabo uvršča na področju vladavine prava. Nezaupanje v pravno državo in sodstvo se kaže v relativno velikem številu pritožb¹⁵⁰ na Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP), ki je precej večje kot v drugih državah EU¹⁵¹. Največ ugotovljenih kršitev je bilo povezanih z učinkovitim pravnim varstvom in dolgotrajnimi sodnimi postopki, v zadnjih treh letih pa so kršitve večinoma povezane s pravico do poštenega sojenja¹⁵². Sodbe ESČP sicer Slovenija spoštuje in sprejema ustrezne poravnalne ukrepe, kar se kaže tudi v zmanjšanju odprtih zadev pred sodiščem v zadnjem letu¹⁵³. Zaupanje v sodstvo

v Sloveniji ostaja relativno nizko, predvsem nizka je zaznava neodvisnosti sodišč in sodnikov med splošno javnostjo¹⁵⁴. Podobno nizko zaupanje med splošno javnostjo ugotavlja tudi raziskava zadovoljstva javnosti z delovanjem sodišč¹⁵⁵, ki pa hkrati tudi navaja, da se zadovoljstvo uporabnikov z delovanjem sodišč povečuje.

Na področju pravosodja je prednostna naloga izboljšanje učinkovitosti, preglednosti in kakovosti pravosodnega sistema s poudarkom na sodni veji oblasti. Ključni strateški dokument na tem področju je Strategija pravosodja 2020, ki določa, da naj bi se pričakovani čas rešitve pomembnejših zadev do leta 2020 skrajšal na šest mesecev, drugih zadev pa na tri mesece. Zmanjšalo naj bi se tudi število sodnikov na 100.000 prebivalcev (na 42 sodnikov), razmerje med sodnim osebjem in sodniki pa naj bi se povišalo na 4,3. Eden izmed glavnih izzivov na tem področju je vzpostavitev predvidljivega in stabilnega pravnega okolja ter sprejemanje ukrepov in zakonodaje, ki so usklajeni med sodstvom in izvršilno oblastjo. Vrhovno sodišče opozarja na povečevanje pristojnosti, kar bi, ob nadaljevanju zmanjševanja števila sodnikov skladno z zastavljenimi cilji, lahko vplivalo na povečanje sodnih zaostankov (npr. nov družinski zakonik, ki na več področjih prenaša odločanje s centrov za socialno delo na sodišča).

Sodna statistika kaže nadaljnje povečevanje učinkovitosti sodišč. V zadnjih letih se je število nerešenih zadev na skoraj vseh sodiščih še naprej zniževalo, sodišča pa so ob zmanjševanju števila sodnikov in sodnega osebja¹⁵⁶ večinoma rešila

¹⁵⁰ V obdobju po letu 1993 je bilo nesprejemljivih oziroma črtanih skoraj 95 % vseh pritožb, samo v letu 2017 pa je sodišče kot nesprejemljive zavrglo ali črtalo 1.818 zadev. (Analysis of statistics 2017, European Court of Human Rights, 2018).

¹⁵¹ V obdobju po letu 1993 so bile kršitve ugotovljene v okoli 3,5 % vseh pritožb, kar je relativno več kot v povprečju držav EU (2,3 %) – to pomeni, da so bile kršitve ugotovljene v 329 od 353 sodb, ki so bile sprejete v postopek.

¹⁵² Največ kršitev v Sloveniji je bilo med letoma 2006 in 2008, na pravico do sojenja v razumnem roku se je nanašalo 262 primerov (Violations by Article and by State, 2014, 2015, 2016, 2017).

¹⁵³ ESČP je leta 2014 v zadevi Ališić razsodilo, da je za poplačilo še nepoplačanih deviznih vlog v podružnicah Ljubljanske banke v Zagrebu in Sarajevu odgovorna Slovenija. Z izvršitvijo sodbe se je število odprtih zadev s 1.750 (v letu 2014) znižalo na 127, število neizvršenih sodb pri ESČP pa s 309 (v letu 2015) na 49.

¹⁵⁴ Flash Eurobarometer 447: Perceived independence of the national justice systems in the EU among general public, 2017; Flash Eurobarometer 448: Perceived independence of the national justice systems in the EU among companies, 2017.

¹⁵⁵ Otvoritev sodnega leta 2018 (Vrhovno sodišče), 2018.

¹⁵⁶ Število sodnikov se je v obdobju 2013–2017 zmanjšalo za 77, število

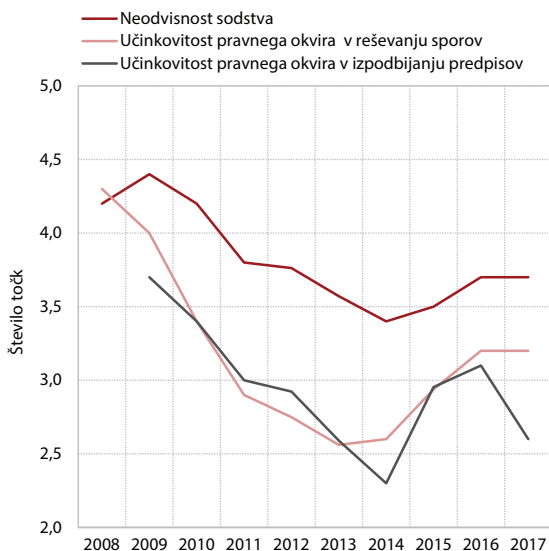
več zadev, kot je bil pripad novih¹⁵⁷. Pripad zadev (predvsem pomembnejših¹⁵⁸) se zmanjšuje, kar je po oceni Vrhovnega sodišča tudi posledica zmanjšanja zahtevkov na sodišča iz špekulativnih namenov zaradi večje usklajenosti sodne prakse in pravne predvidljivosti ter zavedanja, da sodišča zadeve rešujejo učinkovito in hitro. Skrajšal se je tudi povprečni čas reševanja zadev, ki je v letu 2017 znašal 7,7 meseca za pomembne in 2,6 meseca za vse zadeve skupaj. Ob povečevanju učinkovitosti in skrajševanju postopkov je eden izmed glavnih izzivov ohranitev kakovosti delovanja sodstva in ohranitev pravic strank v postopku¹⁵⁹. V primerjavi z drugimi državami EU je pričakovano trajanje postopkov na področju pravnih civilnih in gospodarskih zadev nekoliko daljše, a se skrajšuje¹⁶⁰. Kljub spremembam insolvenčne zakonodaje, ki je postopke pred sodišči sicer skrajšala¹⁶¹, je celotno trajanje teh postopkov še vedno precej dolgo. Te zadeve se namreč do zaključka stečajnega postopka vodijo pred sodiščem kot nerešene,

pri čemer sodišče na potek postopka po izdaji sklepa o začetku stečajnega postopka nima neposrednega vpliva¹⁶². Dolgotrajna sta tako predvsem stečajni postopek nad pravno osebo in postopek osebnega stečaja, ki v povprečju trajata 18,7 oziroma 44,6 meseca, medtem ko so drugi postopki prenehanja podjetja precej krajši (prisilna likvidacija, poenostavljena prisilna poravnava)¹⁶³. To verjetno vsaj delno vpliva na oceno delovanja sodstva med gospodarstveniki (anketa WEF).

Kakovost slovenskega sodstva je primerljiva drugim državam EU. Kakovost sodstva v ožjem pomenu je kakovost sodnikovih izdelkov, torej sodnih odločb, v širšem smislu pa kakovost sodstva vključuje tudi zagotavljanje sodnih storitev. Po raziskavi CEPEJ¹⁶⁴ na kakovost v Sloveniji pozitivno vpliva pogosto strokovno izobraževanje sodnikov in sodnega osebja, izvajanje ankete zadovoljstva in uporaba jasnih standardov učinkovitosti. Zaostaja pa pri uporabi IKT ter komuniciranju in obveščanju strank v postopkih. Kakovost pravosodnih storitev ocenjuje tudi Svetovna banka (Doing Business), Slovenija pa se uvršča okoli povprečja EU. Kakovost dobro ocenjuje tudi raziskava zadovoljstva javnosti z delovanjem sodišč – predvsem razumljivost sodnikovega jezika in odnos ter strokovnost sodnega osebja.

Zaznava korupcije ostaja visoka. Ocena (zaznava) stopnje korupcije je v posamezni državi zlasti izraz delovanja institucij pravne države, integritete javnega sektorja in kakovosti upravljanja v javnem sektorju. Število prijav korupcije in drugih nepravilnosti je po začetku krize zelo naraslo, kar gre v veliki meri pripisati sprejeti zakonodaji¹⁶⁵, vidnejšem delovanju preiskovalnih institucij (npr. Komisija za preprečevanje korupcije) in ozaveščenosti posameznikov. V letu 2017 je bil sprejet nov program za krepitev integritete in transparentnosti za obdobje 2017–2019, ki poudarja ukrepe za izboljšanje integritete institucij, javnih uslužbencev, funkcionarjev in drugih zaposlenih v javnem sektorju ter večanje stopnje transparentnosti delovanja v javnem sektorju¹⁶⁶. Sprejeti programi in ukrepi pa še ne vplivajo na spremembo zaznave korupcije v Sloveniji, ki je med večjimi med državami EU¹⁶⁷, kar potrjujejo tudi kazalniki upravljanja Svetovne banke, ki merijo korupcijo¹⁶⁸. Podobno negativno mnenje prevladuje tudi med državljani Slovenije¹⁶⁹, ki vidijo korupcijo kot del poslovne kulture, še posebej izpostavljeni pa naj bi bili zaznava korupcije v zdravstvu in pri javnih naročilih. Da bi omejili korupcijska tveganja na teh dveh področjih, se je v zadnjem letu

Slika 37: Kazalniki učinkovitosti sodstva v Sloveniji po WEF

Vir: The Global Competitiveness Report 2017 (WEF), 2017.

Opomba: Višje število točk je boljše, največj je 7.

sodnega osebja pa za 74. Konec leta 2017 je bilo 43,1 sodnika na 100.000 prebivalcev, razmerje med številom sodnega osebja in sodnikov pa 3,9. Za dosego cilja na tem področju bi se moralo število sodnikov zmanjšati za 20, precej pa povečati število sodnega osebja (med 220 in 230 oseb).

¹⁵⁷ Kazalnik reševanja pripada (razmerje med obsegom rešenih in novo prispelih zadev na sodišče v obdobju zadnjih 12 mesecev, izraženo v odstotkih) je v letu 2017 znašal 103 %, kar kaže na povečanje učinkovitosti, saj sodišča rešijo več zadev, kot jih prejmejo.

¹⁵⁸ Pomembnejše so vse zadeve, ki jih rešuje vrhovno sodišče, in zadeve na drugih sodiščih v skladu s popisom v metodoloških osnovah za izvajanje statističnih raziskovanj o poslovanju sodišč, ki ga pripravlja Ministrstvo za pravosodje.

¹⁵⁹ Otvoritev sodnega leta 2018 (Vrhovno sodišče), 2018.

¹⁶⁰ The 2017 EU Justice Scoreboard (EK), 2017.

¹⁶¹ Postopek glede izdaje sklepa o začetku stečajnega postopka (uvredba stečaja) je leta 2015 trajal povprečno 45 dni za stečaje nad pravno osebo oziroma 19 dni za osebne stečaje.

¹⁶² Vključuje unovčevanje stečajne mase in poplačilo upnikov oziroma potek preizkusne dobe zaradi odpusta obveznosti pri osebnem stečaju.

¹⁶³ Podatki za leto 2016. Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč (Vrhovno sodišče), 2017.

¹⁶⁴ The 2017 EU Justice Scoreboard (EK), 2017.

¹⁶⁵ Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije. Uradni list RS, št. 69/2011.

¹⁶⁶ Program Vlade Republike Slovenije za krepitev integritete in transparentnosti 2017–2019, 2017.

¹⁶⁷ Corruption Perception Index 2017 (Transparency international), 2017.

¹⁶⁸ World Bank Governance Indicators, 2017.

¹⁶⁹ Special Eurobarometer 470: Corruption (EK), 2017.

nadaljevalo uvajanje centralizacije javnega naročanja v zdravstvu (npr. združevanje naročanja zdravil, medicinskih pripomočkov in opreme), kjer je bila v preteklih letih zaznana precej negospodarna poraba sredstev¹⁷⁰.

---

¹⁷⁰ Končno poročilo o izvajanju Programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za preprečevanje korupcije za obdobje 2015–2016 – Ničelna toleranca do korupcije, 2017.

5.3 Varna in globalno odgovorna Slovenija

Varna in globalno odgovorna Slovenija (razvojni cilj 11)

Vsebina cilja je spoprijemanje Slovenije z globalnimi izzivi, kot so migracijski tokovi, terorizem, podnebne spremembe in spoštovanje človekovih pravic. SRS 2030 kot pomembne dejavnike krepitev globalne odgovornosti in solidarnosti navaja zagotavljanje visoke ravni varnosti ljudi, kar vključuje tako zagotavljanje zaščite pred terorističnimi in drugimi nadnacionalnimi grožnjami (tudi kibernetiskimi) kot tudi spodbujanje preventive in krepitev zmogljivosti za obvladovanje naravnih in drugih nesreč. Poudarja tudi krepitev zunanjepolitičnega sodelovanja na dvostranski in večstranski ravni in obrambne sposobnosti. Z mednarodnimi razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo prispeva k bolj uravnoteženemu in pravičnemu globalnem razvoju ter odpravi revščine in neenakosti.

Kazalniki uspešnosti za razvojni cilj 11:

	Zadnji podatek		Ciljna vrednost za 2030
	Slovenija	Povprečje EU	
Delež oseb, ki so poročale o težavah s kriminalom, vandalizmom ali nasiljem v svojem bivalnem okolju, v %	8,5 (2016)	13,0 (2016)	< 10
Globalni indeks miru, uvrstitev med državami EU	5 (2017)	–	Ohraniti uvrstitev med najboljših deset držav na svetu in najboljših pet v EU

Slovenija je od osamosvojitve del najpomembnejših mednarodnih organizacij, ki zagotavljajo stabilno mednarodno okolje, varnost in človekove pravice.

Članica Organizacije združenih narodov (OZN) je od leta 1992, hkrati pa je dejavna tudi v specializiranih agencijah in funkcionalnih komisijah OZN (Svetovna zdravstvena organizacija, Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, Sklad Združenih narodov za otroke). Poleg tega deluje tudi v Svetu Evrope in Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi. Več kot desetletje je tudi del EU, ki je naše najpomembnejše vrednotno, politično in pravno okolje. Temeljni okvir institucionalne nacionalne varnosti je poleg skupne zunanje in varnostne politike EU tudi organizacija NATO, Slovenija pa za obrambo v letu 2016 nameni 0,9 % BDP. To je manj kot namenijo v povprečju države EU in tudi manj od zavez v organizaciji NATO. Na gospodarskem področju je med multilateralnimi organizacijami pomembno članstvo v Mednarodnem denarnem skladu, Svetovni trgovinski organizaciji in Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj, ki združuje gospodarsko najrazvitejše države sveta.

Slovenija je v svetovnem merilu ena najbolj varnih in mirnih držav. To potrjuje globalni indeks miru, kjer se Slovenija uvršča med deset najbolj mirnih držav na svetu, EU pa je najmirnejša regija. Kazalniki kažejo, da je tudi ena najbolj varnih držav, v obdobju 2012–2016 pa se je število kaznivih dejanj zmanjšalo¹⁷¹. Leta 2016 je policija obravnavala za 26,6 % manj kaznivih dejanj od desetletnega povprečja. Od leta 2014 se zmanjšuje delež gospodarske kriminalitete v celotni kriminaliteti, povečuje pa se delež splošne kriminalitete.

5.3.1 Varnost

Prebivalci Slovenije se v svoji državi počutijo varno.

Občutek osebne ogroženosti prebivalcev v njihovem življenjskem okolju je še naprej nizek. *Visok ostaja delež ljudi, ki se počutijo varne, kadar zvečer sami hodijo po svoji soseski.* Osebno izkušnjo z vlomi ali fizičnim napadom je leta 2016 doživelo manj ljudi kot v preteklih letih, njihov delež je nižji kot v EU¹⁷². Na občutek varnosti vpliva tudi zaupanje ljudi v policijo, ki se je v zadnjih dveh letih povečalo, a ostaja pod povprečjem EU¹⁷³. Slovenci še naprej menijo, da sta njihova neposredna sosesčina in Slovenija varen kraj za življenje. Statistični podatki kažejo, da je bila leta 2015 standardizirana stopnja umrljivosti zaradi napadov v Sloveniji nekoliko višja kot v EU (Slovenija: 0,8 osebe na 100.000 prebivalcev, EU: 0,7).

Varnost v prometu se je v zadnjih letih precej izboljšala.

Standardizirana stopnja umrljivosti zaradi prometnih nesreč je po zadnjih razpoložljivih podatkih za leto 2015 višja kot v povprečju EU, saj je tega leta na 100.000 prebivalcev zaradi prometnih nesreč umrlo 7,8 osebe (EU: 5,8). Število smrti zaradi prometnih nesreč pa se je v Sloveniji v obdobju 2010–2017 znižalo bolj kot v EU in je precej nižje kot pred letom 2010¹⁷⁴. Na izboljšanje je vplivalo več dejavnikov, med drugim izboljšanje

¹⁷²Evropska družboslovna raziskava. Prikaz za skupino evropskih držav prikazuje skupni povprečni rezultat izbranih držav ne glede na velikost nacionalnih vzorcev ali velikost države. Izbrane so države, katerih podatki so dostopni v danem trenutku (Belgija, Nemčija, Finska, Francija, Velika Britanija, Irska, Nizozemska, Poljska, Švedska in Slovenija).

¹⁷³Eurobarometer 88 (EK), 2017.

¹⁷⁴Podatki za leto 2017 so predhodni. V Sloveniji se je število umrlih zaradi prometnih nesreč v obdobju 2010–2017 zmanjšalo za 25 % (EU 20 %) in je v letu 2017 znašalo 104.

¹⁷¹Letno poročilo o delu policije 2016 (MNZ – Policija), 2017.

prometne infrastrukture (npr. izgradnja avtocest), varnejši avtomobili in ukrepi prometne preventive (npr. znižanje dovoljene vsebnosti alkohola v krvi). Ob tem velja omeniti, da se skupno število prevoženih kilometrov v Sloveniji letno povečuje in je skoraj za polovico večje kot leta 2000¹⁷⁵.

Med stalne vire ogrožanja v Sloveniji spadajo tudi naravne in druge nesreče. Leta 2016 je Uprava RS za zaščito in reševanje ukrepala v več kot 15.800 različnih dogodkih¹⁷⁶, v katerih so poleg drugih služb posredovale tudi sile za zaščito, reševanje in pomoč. V zadnjih letih se število nesreč povečuje. Največ težav in intervencij med naravnimi nesrečami povzročajo poplave, močan veter in sneg. Z delovanjem centrov za obveščanje, javnimi reševalnimi službami in s pripravljenostjo drugih reševalnih služb, komisij, enot in štabov civilne zaščite se zagotavlja pravočasno ukrepanje ob nesrečah. Ključni izziv je vzpostaviti sistem, ki bi omogočal učinkovito koordinacijo in ukrepanje ter prispeval k zmanjšanju škode in drugih posledic nesreč. Pomemben dejavnik pri tem so preventivni ukrepi, zlasti na področju načrtovanja in urejanja prostora ter varstva pred požarom in drugimi naravnimi nesrečami¹⁷⁷. Cilje, politiko in strategijo varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v državi določa leta 2016 sprejet nacionalni program za obdobje 2016–2022¹⁷⁸.

Slovenija se uspešno spoprijema tudi z varnostnimi izzivi na mednarodni ravni. V obdobju 2010–2016 je bilo obravnavanih nekoliko več kaznivih dejanj organizirane kriminalne dejavnosti¹⁷⁹. Glede na vrsto kaznivega dejanja v organizirani kriminalni dejavnosti se je v zadnjem letu povečala neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog. V tem obdobju se je povečalo tudi število kaznivih dejanj računalniške kriminalitete, predvsem zaradi povečanja napadov na informacijski sistem (večje število prijav pravnih in fizičnih oseb v povezavi z okužbami z izsiljevalsko škodljivo kodo in prevar z elektronsko pošto)¹⁸⁰. Pomemben varnostni izziv so migracije, saj se je število ilegalnih prehodov državne meje od leta 2010 povečalo, na kar so pomembno vplivale povečane migracije iz kriznih območij¹⁸¹. V zadnjem letu se število

ilegalnih migrantov spet povečuje¹⁸². Zmanjšalo pa se je število kaznivih dejanj, povezanih z orožjem¹⁸³. Na področju terorizma se Slovenija usmerja v preventivno delovanje.

5.3.2 Globalna odgovornost

Slovenija si prizadeva za povečanje globalne odgovornosti in solidarnosti¹⁸⁴. To pomeni, da se zavzema za mir in varnost, blaginjo in dostojanstvo vseh ljudi, odpravljanje revščine, okoljski in trajnostni razvoj, spoštovanje človekovih pravic ter oblikovanje miroljubnih in vključujočih družb. Ob tem je pomembno tudi dosledno izvajanje sprejetih mednarodnih obveznosti, vključno s finančnimi obveznostmi in prilagajanjem domačega pravnega reda, ter izpolnjevanje mednarodnih zavez na področju podnebne sprememb in trajnostnega razvoja (gl. poglavje 4).

Mednarodno okolje se nenehno spreminja in s tem postavlja Slovenijo pred nove izzive. Spremembe v širšem mednarodnem okolju in novi globalni trendi in izzivi (migracijski tokovi, terorizem, kibernetna varnost, podnebne spremembe, vpliv tehnološkega napredka na povezanost regij in držav) imajo pomembne posledice za Slovenijo. Izziv Slovenije ni samo vprašanje povečanja sposobnosti odzivanja in prilagajanja na nove trende in globalne izzive, ampak predvsem povečanje njene vloge in vpliva pri sooblikovanju teh trendov in izzivov¹⁸⁵. V te namene bo Slovenija še naprej krepila svojo mrežo diplomatsko-konzularnih predstavništev in aktivnosti v mednarodnih organizacijah in drugih forumih. Z uspešno kandidaturo za članstvo v Svetu človekovih pravic za obdobje 2016–2018 je dobila priložnost okrepiti svojo vlogo v OZN ne samo na področju spoštovanja človekovih pravic, ampak tudi na področju uveljavljanja mednarodnega miru in varnosti ter mednarodnega prava.

Članstvo v EU omogoča Sloveniji primarni vzvod za sooblikovanje politik in vzpostavljanje mehanizmov ter ukrepov, ki skladno s slovenskimi vrednotami in interesi obravnavajo aktualne trende in izzive. Aktivno sodeluje pri odločanju o izvajanju Globalne strategije EU¹⁸⁶ kot okvira delovanja EU v mednarodnih odnosih. Slovenija dopolnjuje delovanje EU, zlasti z delovanjem v smeri poglobljanja političnih, gospodarskih, družbenih in kulturnih odnosov na območju Zahodnega Balkana, s ciljem okrepiti odpornost družb in držav na tem območju

¹⁷⁵ OECD Road Safety Annual Report 2017, 2017.

¹⁷⁶ To so: naravne in druge nesreče, nesreče v prometu, požari in eksplozije, onesnaženja, nesreče z nevarnimi snovmi, jedrski in drugi dogodki, najdbe neeksplozivnih ubojnih sredstev, motnje oskrbe in poškodbe objektov ter tehnična in druga pomoč.

¹⁷⁷ Slovenija bo te izzive obravnavala tudi s pomočjo sredstev skladov EU, in sicer zlasti prek 5. in 6. prednostne osi operativnega programa izvajanja kohezijske politike (Prilaganje na podnebne spremembe in Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti).

¹⁷⁸ Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2016 do 2022, Uradni list št. 75/2016.

¹⁷⁹ Leta 2010 je bilo organiziranih kriminalnih dejanj 352, 2012 524, 2015 387, 2016 393.

¹⁸⁰ Najmanj kaznivih dejanj napadov na informacijski sistem je bilo leta 2010 (76), a se je že leta 2011 število povečalo na 236. V obdobju 2012–2015 je bilo omenjenih kaznivih dejanj manj, se je pa njihovo število leta 2016 povečalo na 260, kar je največ od leta 2010 naprej.

¹⁸¹ Prelom je bil v letu 2015, ko je bilo v okviru migrantske in begunske krize zaznati množične migracije. Policija v število ilegalnih prehodov

meje ne šteje migrantov, ki so v Slovenijo vstopili v okviru množičnih migracij (okoli 360.000 oseb).

¹⁸² Leta 2016 je bilo obravnavanih 1.148 ilegalnih prehodov državne meje, v letu 2017 pa se je povečalo na 1.930 ilegalnih prehodov državne meje (najpogosteje državljanov Afganistana, Turčije, Kosova, Pakistana in Alžirije).

¹⁸³ Največ kaznivih dejanj, povezanih z orožjem, je bilo leta 2014 (134), leta 2016 jih je bilo 93, kar pa je še vedno več kot leta 2012, ko jih je bilo najmanj (88).

¹⁸⁴ Strategija razvoja Slovenije 2030 (SVRK), 2017.

¹⁸⁵ Slovenija: Varna, uspešna in v svetu spoštovana (MZZ), 2015.

¹⁸⁶ Shared Vision, Common Action: A stronger Europe. A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy, 2016.

in pospešiti njihov proces približevanja članstvu v EU. Del uresničevanja globalne strategije so tudi ukrepi za krepitev varnosti in obrambe Unije, med katere šteje tudi stalno strukturno sodelovanje na področju varnostne in obrambne politike¹⁸⁷, ki ga je Svet vzpostavil decembra 2017. Petindvajset držav članic EU, med njimi Slovenija, je v tem okviru sprejelo ambiciozne zaveze, med drugim tudi o povišanju obrambnih proračunov.

Zmožnost Slovenije, da se uspešno spopada z globalnimi trendi in izzivi je odvisna tudi od reševanja temeljnih vprašanj, povezanih z obstojem, nadaljnjo integracijo in politično naravo EU. Slovenija se zavzema za poglobitev in širitev Unije. Med prednostnimi temami za Slovenijo so krepitev demokratične legitimnosti EU¹⁸⁸, vladavina prava kot temeljno načelo držav članic EU¹⁸⁹ in ponovna vzpostavitev polnega delovanja schengenskega sistema¹⁹⁰. V EU potekajo ključne razprave o dokončanju ekonomske in monetarne unije, o prenovi skupne kmetijske politike in naslednji finančni perspektivi. Slovenija potrebuje jasno razdelan nacionalni interes v zvezi s temi temami, da bi lahko sooblikovala odločitve, ki bodo vplivale na njen bodoči položaj v EU in na dobrobit njenih državljanov. Izoblikovanje in uveljavitev interesov Slovenije v EU zahtevata poglobljeno delovanje na področju zadev EU,

tesnejšo koordinacijo in kadrovsko okrepitev, tudi v luči predsedovanja Svetu EU, ki ga bo Slovenija ponovno prevzela v drugi polovici 2021¹⁹¹.

Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč sta pomembni sestavini globalne odgovornosti in prispevata h krepitvi dvostranskih odnosov in prepoznavnosti Slovenije v svetu. Izdatki za uradno razvojno pomoč se v zadnjih letih zvišujejo, a so še precej nižji od mednarodno sprejetih zavez. V zadnjih dveh letih je večina povečanja pomoči povezana z begunsko in migrantsko krizo¹⁹². Večino pomoči sicer predstavlja večstranska pomoč v okviru podpore razvojnih politik EU. V letu 2017 je bila sprejeta Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči, kjer je bila potrjena zaveza, da Slovenija do leta 2030 za uradno razvojno pomoč nameni 0,33 % bruto nacionalnega dohodka, vsaj 10 % razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči pa za humanitarno pomoč¹⁹³. Pregled mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije je v letu 2017 pripravil tudi OECD, med izzivi pa je bilo navedeno osredotočenje dvostranske pomoči na le nekaj prednostnih regij in s tem povečanje učinkovitosti pomoči, boljše sodelovanje in informiranje deležnikov v Sloveniji ter sklepanje dolgoročnih partnerstev z morebitnimi dajalci pomoči¹⁹⁴.

¹⁸⁷ Implementation Plan on Security and Defence (Council of the EU), 2016.

¹⁸⁸ Lange, S., 2016.

¹⁸⁹ Tudi cilj zunanjega delovanja EU, zlasti v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah za članstvo.

¹⁹⁰ Govor predsednika vlade dr. Mira Cerarja na posvetu slovenske diplomacije, 2018.

¹⁹¹ Barbutovski, D., Bucik, M., Lange, S., mimeo, 2017.

¹⁹² Poročilo Mednarodne razvojne pomoči 2016 (MZZ), 2017.

¹⁹³ Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije, Uradni list št. 54/2017.

¹⁹⁴ OECD Development Cooperation Peer Reviews: Slovenia (OECD), 2017.